

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Náchod

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Náchod leží v Královéhradeckém kraji a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 356 km² je 5. největší;
- počtem 36 obcí i počtem obyvatel 61 378, z nichž 20 434 žije v jádrovém městě, je 3. největší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Královéhradeckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Náchod	36	61 378	20 434	356
Broumov	14	16 667	7 793	259
Dobruška	26	20 293	6 989	279
Dvůr Králové n. Labem	28	27 398	16 098	258
Jaroměř	15	19 458	12 678	139
Nové Město nad Metují	13	14 371	9 749	98
Trutnov	31	64 381	30 860	596
Průměr za kraj	30	36 863	17 944	317

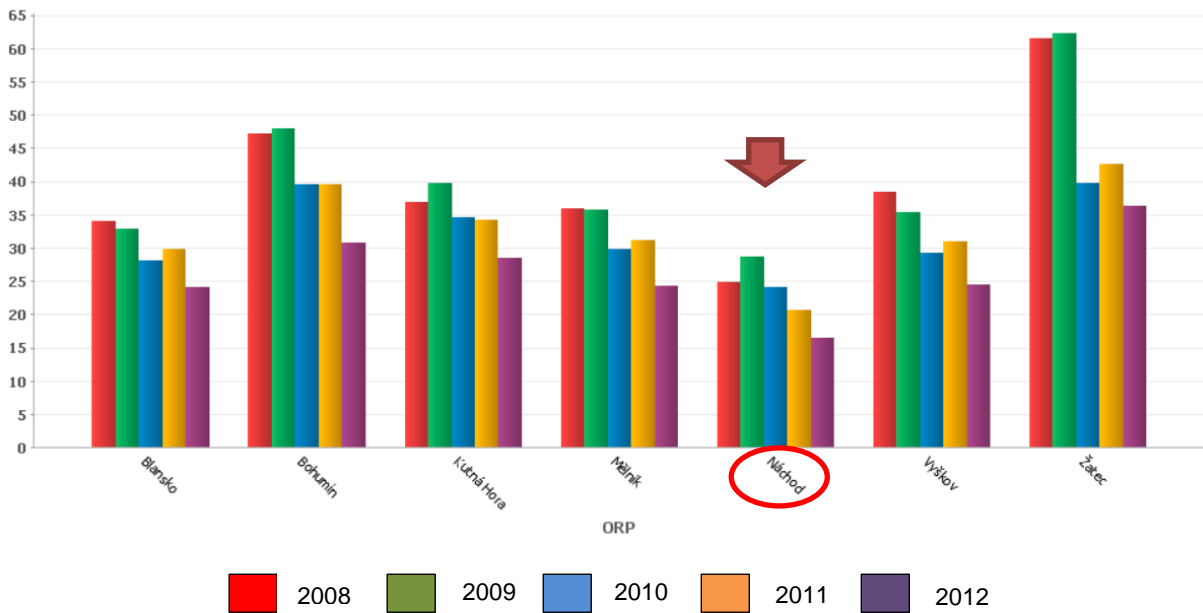
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Královéhradeckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 59.000 až 64.000 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Břeclav, Hodonín, Litoměřice, Říčany, Šlapanice)
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 35 až 38 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Frýdek-Místek, Hořovice, Litomyšl, Čáslav, Poděbrady, Turnov, Šumperk);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 19.200 až 21.800 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Blansko, Bohumín, Mělník, Kutná Hora, Vyškov, Žatec).

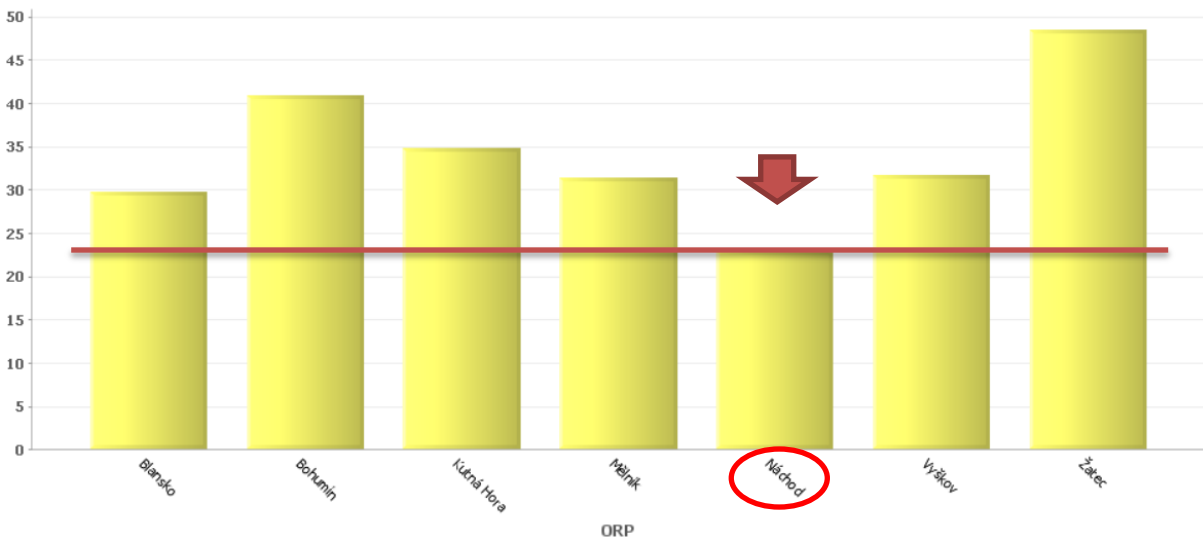
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Náchod blíže podívat na **úroveň běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008 – 2012. Jejich výše odráží náklady každodenního provozu obvodu. Jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé, u náchodského obvodu byly tyto výdaje z celé skupiny srovnávaných SO ORP s obdobnou velikostí jádrové obce nejnižší. Od r. 2009 navíc klesaly – z původních 28,6 na 16,5 tis. Kč/obyv., tzn. o více jak 40%. Jejich průměrná výše je rovněž nejnižší ze skupiny, a to 22,9 tis. Kč/obyv. Viz obrázek 1 a 2 (v grafu je průměrná úroveň SO ORP Náchod zvýrazněna červenou linií). Analogické závěry přináší i srovnání dle kritéria počtu obcí v obvodě.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 19.200 až 21.800 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

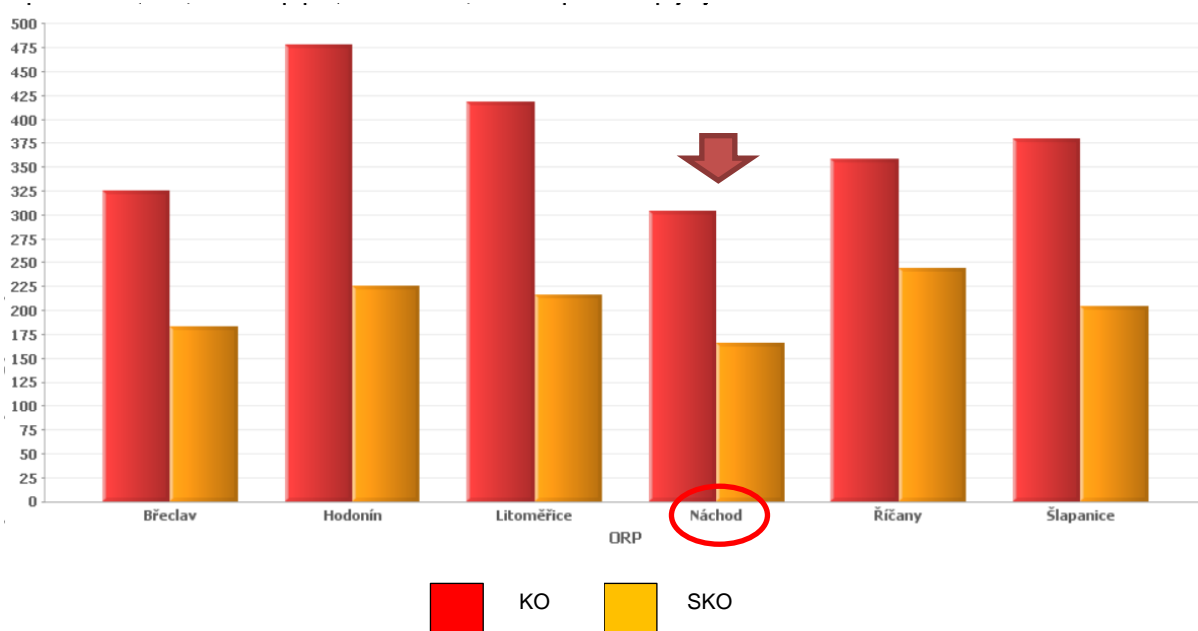
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 19.200 až 21.800 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního a směsného komunálního odpadu** (dále KO a SKO). Produkci KO je SO ORP Náchod na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle velikosti jádrové obce) s celkovou výší 304 t/1.000 obyv., stejně tak i produkci SKO při výši 165,6 t/1.000 obyv. Obdobně je tomu i mezi obvody s podobnou velikostí jádrové obce.

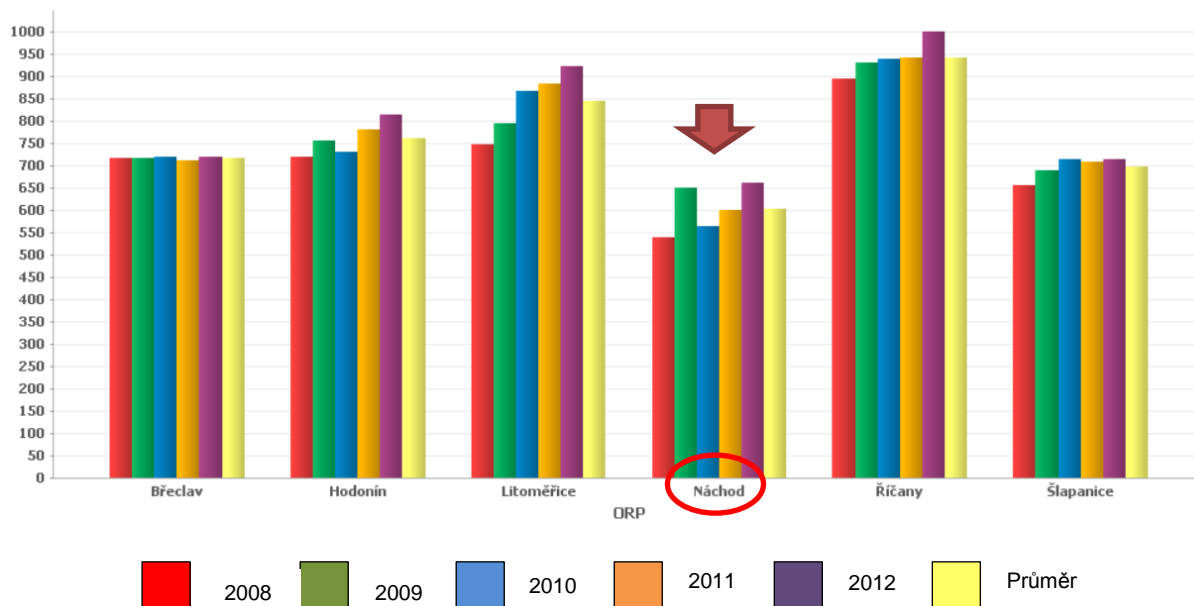
Obrázek 3: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 59.000 až 64.000; v t/1.000 obyv.)

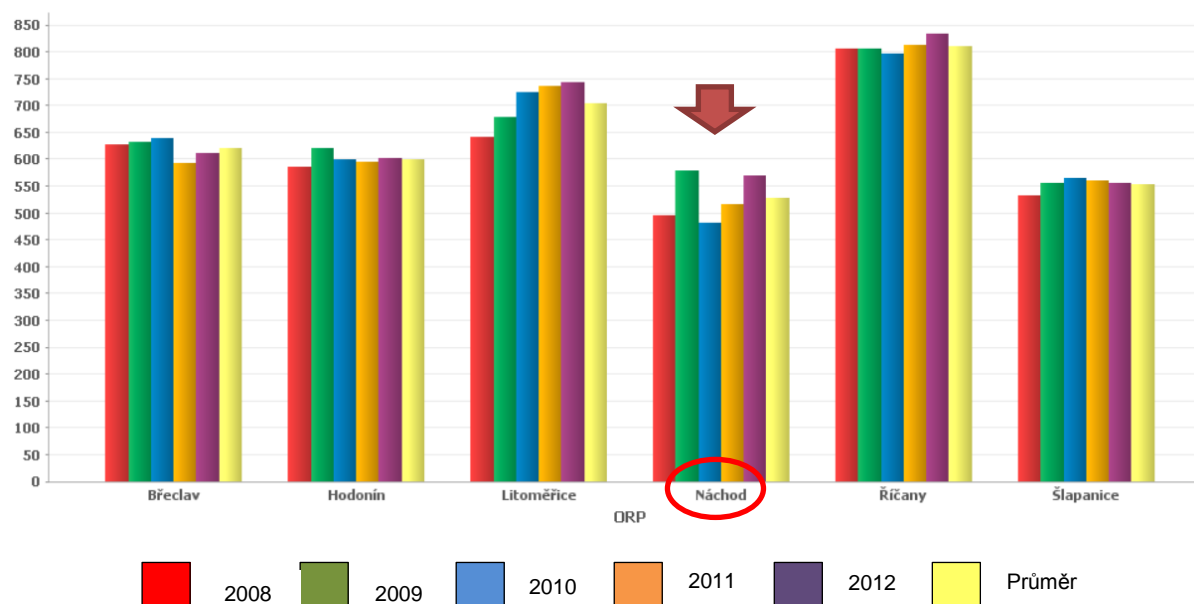
Dále je zajímavé srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz komunálního odpadu**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. Mezi ostatními obvody vykazoval SO ORP Náchod v letech 2008 – 2012 u obou veličin nejnižší úroveň¹. Průměrná hodnota celkových neinvestičních nákladů je ca 602 Kč/obyv., u neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO pak ca 530 Kč/obyv. Opět i zde je možné ke stejným závěrům dospět při komparaci dle jiného použitého kritéria – počtu obcí v obvodě.

¹ Vyjma r. 2009 a 2012 u neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO, kdy byly 2. nejnižší.
 Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 59.000 až 64.000) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

Obrázek 5: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 59.000 až 64.000) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

4. Závěrečné shrnutí

SO ORP Náchod	
základní charakteristika	v Královéhradeckém kraji je správní obvod ORP Náchod: <ul style="list-style-type: none">• počtem obcí i počtem obyvatel 3. největší• rozlohou 5. největší
ekonomická výkonnost	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> <ul style="list-style-type: none">• nízké běžné výdaje na obyvatele
odpadové hospodářství	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> <ul style="list-style-type: none">• nízká měrná produkce KO a SKO• nízké celkové neinvestiční výdaje na odpady• nízké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad